

1_ID112_009 Reactie op bewonersbrief Sunneklaas	5
2_ID113_008 Brief inwoners van Ameland V0	6
3_ID114_006 Bijlage 4 - Overzicht stand van zaken Sunneklaas 2024 Versie 11-11-2024	7
4_ID115_009 Brief inwoners van Ameland V0, reactie [5.1.2.e.]	13
5_ID119_008 Concept brief aan inwoners ivm	14
6_ID121_006 Bijlage 3 - Concept Beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen Sunneklaas	15
7_ID125_035 Re gevraagd en ongevraagd juridisch advies in het kader van Sunneklaas	66
8_ID127_041 Fwd Persvrijheid	69
9_ID128_021 Re Brief inwoners van Ameland V3	71
10_ID130_043 Agenda en besluitenlijst Sunneklaas	72
11_ID132_043 Verslag Driehoek 20 november	74
12_ID133_043 Concept verslag lokale driehoek voorbereiding Sunneklaas 20 november 2024	75
13_ID135_044 Afsluitingsplan pier van Holwerd	77
14_ID136_044 Agenda lokale driehoek 2 december 2024	80
15_ID137_044 Burgemeestersbesluit inzake cameratoezicht 4&5 december	81
16_ID138_044 Concept Noodbevel 4&5 december demo	84
17_ID139_044 Demonstratie Sunneklaas - aangemeld	87
18_ID140_044 Demonstratie Sunneklaas - niet aangemeld	91
19_ID142_053 RE Persvraag burgemeester Stoel Sunneklaas	94
20_ID143_044 Concept Noodbevel 4&5 december	97
21_ID145_058 Re Ter info gesprek met PowNed	99
22_ID146_069 Re DW Germany request about Sunneklaas	100
23_ID147_071 Re Concept verslag Driehoek 2 december 2024	102
24_ID149_071 Verslag lokale driehoek voorbereiding Sunneklaas 2 december 2024	103

25_ID150_072 FW Agenda lokale driehoek 20 november 2024	105
26_ID151_073 FW Verslag Driehoek 20 november	106
27_ID152_074 FW Agenda lokale driehoek 2 december 2024	107
28_ID153_078 Agenda en besluitenlijst Sunneklaas 13.30	108
29_ID154_078 VT verslag 1	110
30_ID155_079 besluitenlijst Sunneklaas 14.30	111
31_ID156_081 RE VT verslag 3	113
32_ID157_081 Besluitenlijst Veiligheidsteam Sunneklaas 16.30	114
33_ID158_079 RE VT verslag 2	116
34_ID159_082 Besluitenlijst Veiligheidsteam Sunneklaas 17.30	117
35_ID160_082 RE VT verslag 4	119
36_ID161_083 Besluitenlijst Veiligheidsteam Sunneklaas 18.30	120
37_ID162_083 RE VT verslag 5	122
38_ID163_085 Besluitenlijst Veiligheidsteam Sunneklaas 19.30	123
39_ID164_085 RE VT verslag 6	125
40_ID165_086 Besluitenlijst Veiligheidsteam Sunneklaas 20.30	126
41_ID166_086 RE VT verslag 7	128
42_ID167_087 Besluitenlijst Veiligheidsteam Sunneklaas 21.30	129
43_ID168_087 RE VT verslag 8	131
44_ID169_088 Besluitenlijst Veiligheidsteam Sunneklaas 22.30	132
45_ID170_088 RE VT verslag 9	134
46_ID171_089 RE VT verslag 9	135
47_ID173_089 Besluitenlijst Veiligheidsteam Sunneklaas 23.45	136
48_ID174_099 RE Dank bericht ivm Sunneklaas	138
49_ID176_100 Dank bericht concept V2	140
50_ID177_101 Dank bericht V3	141
51_ID180_104 Re Suggestie dankbericht aan Amelanders	142
52_ID181_110 FW Brief inzake sunneklaas	144
53_ID182_101 Dank bericht concept V3	145
54_ID183_111_chat [5.1.2.e.]	146

55_ID184_112_chat J.Kramer	147
56_ID185_113_chat [5.1.2.e.]	148
57_ID186_115_chat [5.1.2.e.]	149
58_ID187_002 Re Woo-verzoeken sunneklaas	150
59_ID190_116 WhatsApp Chat - College Ameland	152
60_ID193_117 P [5.1.2.e.]_chat	154
61_ID202_00000055-PHOTO-2024-11-27-11-08-27	157
62_ID204_00000057-PHOTO-2024-11-27-11-08-28	158
63_ID205_00000056-PHOTO-2024-11-27-11-08-27	159
64_ID499_3. concept BUT's Sunneklaas	160
65_ID500_5.3 2024111 Concept 2 Beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen Sunneklaas	162
66_ID501_4. FW_ communicatie sunneklaas	172
67_ID502_6 BLOOS_IRS voor maandag 11 november	176
68_ID505_8. Fwd_ Documentaire Sunneklaas	179
69_ID519_14. RE_ BUT Sunneklaas en bijlagen	181
70_ID540_114. RE_ Dank bericht ivm Sunneklaas	183
71_ID629_Dank bericht concept V1 - [5.1.2.e.]	185
72_ID542_113. FW_ Ter attentie van Burgemeester Stoel_ reactie op schrijven d_d_28 november (Sunneklaas)	186
73_ID548_126. FW_ Brief inzake sunneklaas	188
74_ID551_125. RE_ Bestuurlijke rapportage Sunneklaas (46)	189
75_ID670_burgemeestersbrief [5.1.2.e.]	193
76_ID559_11. FW_ Sunneklaas	194
77_ID582_30. Fw_ Samenwerking Gemeente en PowNews Sunneklaas	195
78_ID595_45. FW_ Flyer Sunterklaas	200
79_ID684_Tekst flyer Sunterklaas 2023 Wagenborg	201
80_ID604_53. Verslag Driehoek 20 november	204
81_ID639_87. Fw_ website Sunneklaas (31)	205

82_ID655_95. RE_ website Sunneklaas (37)	209
83_ID678_70. Sunneklaas draaiboeken WPD	215
84_ID717_SUNNEKLAAS 2024 DRAAIBOEK AMELAND	216
85_ID718_SUNNEKLAAS DRAAIBOEK HOLWERT	226

Onderwerp: Reactie op bewonersbrief Sunneklaas

Datum: maandag 18 november 2024 om 14:25:52 Midden-Europese standaardtijd

Van: 5.1.2.e

Aan: Stoel, Leo Pieter

CC: 5.1.2.e

Bijlagen: Brief inwoners van Ameland V0, reactie 5.1.2.e.docx

Dag Leo Pieter en 5.1.2.e

Hierbij mijn reactie. Ik vind de aanzet uitstekend, natuurlijk heb ik wat op- en aanmerkingen geplaatst. Laat je niet afschrikken door het rood, dat zijn - hoop ik - verduidelijkende opmerkingen.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Beste inwoners van Ameland,

Nog een paar weken en we zwaaien Sinterklaas op zijn verjaardag uit en starten ons jaarlijks traditionele feest.

Het afgelopen jaar is hier veel om te doen geweest en is hier hard aan gewerkt door diverse mensen.

Soms hoor ik de vraag wat doet de gemeente, hoe staat die er in.

Vorig jaar heb ik de media aangegeven dat dit een feest van en voor Amelanders is. Een feest dat ontstaat vanuit Amelanders, niet een feest van de gemeente.

Bij bewonersbijeenkomsten heb ik aangegeven dat wij mij betreft, gezien vanuit mijn rol als burgemeester van Ameland, het feest zoveel mogelijk plaats moeten kunnen vinden op de manier zoals we die al jaren met elkaar gewend zijn. Dit is wat mij betreft niet veranderd.

Dit wil niet zeggen dat er geen grenzen zijn. Die zijn er wel en die gelden voor alle mensen aanwezig op Ameland.

Ook op Ameland geldt de Nederlandse wet- en regelgeving. Persvrijheid geldt ook op Ameland. Verslaggevers mogen verslag doen van alles wat in de openbaarheid gebeurt, wij mogen verslaggevers niet belemmeren in hun werkzaamheden!

Voor iedereen op Ameland moet het feest veilig gespeeld kunnen worden. Dit betekent ook dat we rekening houden met elkaar en mensen niet mishandeld worden.

Als er demonstraties aangevraagd worden dan geldt ook op Ameland, het demonstratierecht. Wij zullen deze demonstraties faciliteren voor zover wij dat binnen de beschikbare politie- en gemeentelijke capaciteit kunnen.

Gelet op de ervaringen van afgelopen jaar en de uitingen in de media hebben wij ons zo goed mogelijk samen met de politie en het Openbaar Ministerie voorbereid op onze traditie dit jaar. Er zullen meer mensen dan gebruikelijk beschikbaar zijn, zichtbaar en minder zichtbaar en we zullen ook beveiligers in de dorpen inzetten om de openbare orde en veiligheid te handhaven.

Ik wens als burgemeester alle mensen op Ameland een heel mooie en gezellige Sunneklaas toe en hoop dat spoedig ons spel weer kunnen spelen zonder aanvullende veiligheidsvoorzieningen, zoals we dat altijd gewend waren.

Met vriendelijke groet,
Leo Pieter Stoel
Burgemeester van Ameland

Overzicht stand van zaken Sunneklaas 2024 (inclusief update 11 november)

1. Inleiding

Voorafgaand aan Sunneklaas 2023 vond er een incident plaats tussen een aantal Amelanders en enkele verslaggevers. Dit leidde naderhand tot veel (negatieve) aandacht rondom de traditie, de gemeente en de politie. Er kwamen honderden bedreigingen binnen; zowel richting de gemeente als richting inwoners en ondernemers en meer mensen raken geïntrigeerd en willen het eiland bezoeken tijdens de traditie.

Journalisten/media hebben aangekondigd om tijdens de editie van 2024 opnieuw naar Ameland te gaan. Groeperingen (pro en contra behoud van de traditie) hebben in verschillende mediakanalen aangekondigd demonstraties te gaan houden op Ameland of op een andere wijze het Sunneklaas feest te gaan verstoren. Op dit moment is het nog niet zeker of men de daad bij het woord voegt, maar het is raadzaam om ons voor te bereiden om eventuele confrontaties op Ameland te voorkomen.

Ten aanzien van de editie in 2024 wordt er in dit document een advies per scenario aan de driehoek voorgelegd. Daarbij gaat het om de multidisciplinaire scenario's die vragen om een gezamenlijk optreden vanuit de kolommen gemeenten, politie en Openbaar Ministerie, dan wel andere partijen, zoals bijvoorbeeld Rijkswaterstaat. De intentie hierbij is om het Sunneklaasfeest 2024 voor iedereen goed en veilig te laten verlopen. Sunneklaas valt dit jaar op 4 en 5 december, waarbij de eerste avond voor de jeugd is en de tweede voor volwassenen.

In dit document treft u een overzicht aan van de stand van zaken tot nu toe. Er wordt ingegaan op: het advies van de politie om er een evenement van te maken, de verschillende doelgroepen die een rol kunnen gaan spelen, de beleidsuitgangspunten met bijbehorende tolerantiegrenzen, de risico's / scenario's per doelgroep, de bestuurlijke middelen die ingezet kunnen worden en er worden nog enkele dilemma's geschetst. Uiteindelijk is het idee om te komen tot een advies aan de lokale Driehoek over hoe te handelen per scenario.

2. Advies politie

Ter voorbereiding op Sunneklaas 2024 heeft de politie de gemeente het advies gegeven om de traditie aan te wijzen als een evenement met een organisator (zie advies in bijlage 1). De gemeente Ameland heeft op haar beurt juridisch laten uitzoeken óf en eventueel onder welke voorwaarden dit mogelijk zou zijn. Het separate advies van Advocatenkantoor Rotshuizen Geense treft u aan in bijlage 2.

In het kort komt het erop neer dat er mogelijkheden om Sunneklaas aan te merken als een evenement, maar dat hier wel haken en ogen aan zitten. Naast dat er duidelijke regels moeten komen, dient er een organisatie te zijn die de vergunning aanvraagt en de verantwoordelijkheid neemt voor het verloop van het evenement. Sunneklaas is een traditie die van generatie op generatie wordt overgedragen en er is geen organiserende partij. De gemeente Ameland vraagt zich bovendien af of een conflictsituatie te voorkomen is met het in de hekken zetten van bijvoorbeeld de dorpskernen. Het afgezette gebied blijft openbaar toegankelijk. Afgelopen jaar was het conflict ook niet tijdens Sunneklaas en in één van de dorpskernen, maar voorafgaand aan en bij de veerdam. Niemand zal zich geroepen voelen om de organisatie op zich te nemen, helemaal niet in de huidige situatie, Amelanders zullen ook niet accepteren dat iemand de organisatie van de traditie op zich neemt. De burgemeester kan en wil de traditie

niet verbieden en is van mening dat het feest binnen de wet- en regelgeving gewoon plaats moet kunnen vinden.

De burgemeester is wel van mening dat de voorbereiding als een evenement aangevlogen dient te worden. Dat sluit aan bij de huidige integrale wijze van voorbereiding.

3. Doelgroepen

Om een goed beeld te krijgen van de rechten en plichten van de verschillende doelgroepen die mogelijk een rol spelen tijdens de komende editie zijn voor de komende editie deze groepen onderscheiden:

1. Deelnemers van het spel
2. Pers bestaande uit cameraploegen / Vloggers
3. Demonstranten
4. Relschoppers

Deelnemers van het spel

De komst van mensen die niet bekend zijn met het feest wordt door (veel van) de deelnemers van Sunneklaas niet op prijs gesteld. Beelden van het feest zouden een aanzuigende werking kunnen hebben. Het spelelement van het feest draait vooral om herkenning van dorpsgenoten en familieleden, dus veel onbekende aanwezigen draagt het risico in zich dat dat element vervalt en het feest niet gevierd kan worden. Dit lijkt de reden van de gesloten houding van de eilanders, waarbij verkapte oproepen om naar Ameland te komen op tijdens Sunneklaas mogelijk voor irritatie en spanning zorgt bij een aantal inwoners van Ameland. Ook de manier hoe Amelanders worden afgeschilderd in de reportages is hierbij niet helpend. De beleving bij een deel van de bevolking is dat Powned erop uit is om de traditie om zeep te helpen. Een ander deel maakt zich zorgen over het imago van Ameland en hoe de acties van een enkeling reflecteert op het gehele eiland. Veel eilanders hechten waarde aan de saamhorigheid tijdens het feest. Verschillende inwoners / bedrijven zijn/worden naar aanleiding van de reportage(s) uitgescholden en bedreigd door willekeurige mensen. Ook zijn bepaalde mensen angstig voor Project X-achtige toestanden en vreest men dat er onvoldoende politie beschikbaar is om dit het hoofd te kunnen bieden.

Cameraploegen / Vloggers

De kans dat één of meerdere cameraploegen de reis naar Ameland maakt is reëel. Persvrijheid is in Nederland een groot goed, verslaggevers hebben het recht om verslag te doen van hetgeen zij waarnemen. In talkshows is al aangegeven dat Powned met veel meer camera's naar het eiland zal afreizen. Het is bovendien aannemelijk dat Powned in de aanloop naar december weer items maakt over het onderwerp (op Ameland) en dit zorgt weer voor alertheid/nieuwsgierigheid bij derden (andere cameraploegen, Youtubers, groepen mensen).

Demonstranten

Vrijwel direct na de reportage in december kwam er een verzoek tot een demonstratie binnen bij de gemeente Ameland. Deze was niet ontvankelijk, maar nieuwe aanvragen kunnen uiteraard volgen. Demonstreren is een grondrecht en in beginsel zal de burgemeester van Ameland er alles aan doen om een demonstratie toe te staan.

Relschoppers

Afgelopen jaar waren er voorafgaand aan Sunneklaas al diverse oproepen tot het creëren van wanordelijkheden op Ameland, hier werd weinig tot geen gevolg aan gegeven. Na de berichtgeving over het afgelopen jaar en de daaruit volgende Telegramgroepen, Facebookgroepen en andere oproepen en bedreigingen die zijn ontvangen is de kans veel groter dat hier gehoor aan wordt gegeven. Een zorgpunt hierbij is dat niet iedereen een overnachtingsmogelijkheid geboekt zal hebben en deze beperkt beschikbaar zijn op Ameland tijdens Sunneklaas. Er bestaat ook nog een mogelijkheid dat men in kleine groepjes of alleen afreist naar Ameland om zich daar te verenigen. Zelfs als dit kleine groepen worden is er al risico tot escalatie, gezien de grootte van de dorpen.

4. Beleidsuitgangspunten

Het optreden van de politie is gericht op een ordentelijk verloop van Sunneklaas op het gebied van openbare orde, veiligheid en mobiliteit. Zowel in individueel als in groepsverband kenmerkt het politieoptreden zich door correct, consequent en professioneel handelen. Hierbij is de politie neutraal in haar optreden. Uitgangspunt hierbij is: Vriendelijk als het kan, maar streng als het moet. Demonstreren is een grondrecht waar iedereen gebruik van moet kunnen maken. In de bijlage 3 treft u de beleidsuitgangspunten aan met bijbehorende tolerantiegrenzen per doelgroep.

5. Risico's en scenario's per doelgroep

De risico's per doelgroep zijn in kaart gebracht door de politie. Dit vindt plaats via de BLOOS-IRS Methodiek en staat voor Beleid, Locaties(s) Object(en), Omstandigheden en subject(en) – Informatie, Risico's en Scenario's. Met deze methode wordt bepaald of preparatie op de geconstateerde risico's en scenario's wenselijk en uitvoerbaar is. De complete (concept) matrix treft u aan in bijlage 4.

6. Bestuurlijke / juridische instrumenten beschikbaar ter voorkoming of bij ongeregeldheden

Vooraf is er een aantal documenten in concept opgesteld dat gebruikt kan worden indien de situatie erom vraagt. In bijlage a t/m g treft u de volgende stukken aan die afhankelijk van de situatie door de burgemeester kunnen worden ingezet.

- a. Concept burgemeestersbrief betrokken eilanders;
- b. Concept noodbevel 5 december 2024 eilanders versus pers;
- c. Concept WOM-beschikking aangekondigde demonstratie;
- d. Concept WOM-beschikking onaangekondigde demonstratie;
- e. Concept noodbevel beëindigen demonstratie;
- f. Concept noodverordening Sunneklaas Ameland 2024;
- g. Concept afkondigen Veiligheidsrisicogebied.

7. Dilemma's

- Voor alle mogelijke scenario's geldt dat de laatste reguliere boot naar Ameland (waar gemotoriseerd vervoer op kan) om 17.15 uur vertrekt. De laatste sneldienst naar Ameland is om 17.45 uur. De laatste reguliere boot naar Holwerd gaat om 16.00 uur en de laatste sneldienst naar Holwerd om 16.45 uur. Het is goed om te weten dat tijdens Sunneklaas alle hotels gesloten zijn en er maar heel weinig recreatieve

onderkomens beschikbaar zijn, wat overnachten op het eiland lastig maakt. Daarnaast zijn restaurants gesloten en supermarkten hebben beperkte openingstijden. Etenswaren zijn dus zeer beperkt te verkrijgen. Na 16.45 uur is geen personenvervoer van het eiland meer mogelijk. Doordat snelvaren in de avonduren niet is toegestaan zijn er geen particuliere aanbieders beschikbaar die ingezet kunnen worden. Ook de KNRM vaart niet voor een eventuele opschaling, enkel bij calamiteiten.

- Terwijl er vorig jaar geen uitzonderlijke weersomstandigheden waren, moest de boot van de politie door zeegang terugkeren. Bij de opschaling dient er rekening te worden gehouden met de uitdagingen van de Waddenzee. In deze periode kan er ijsgang zijn, waardoor de met jets aangedreven schepen niet kunnen varen. Ook kan een combinatie van laagwater met oostenwind zorgen voor een dermate lage waterstand dat er geen boten met enige diepgang kunnen varen. Het astronomisch getij laat op dit moment zien dat het op 4 december laagwater is om 5.47 uur en 17.53 uur en dat het die dag hoogwater is om 11.51 uur. Doordat het getij gemiddeld per dag met circa 50 minuten opschuift, zijn de tijden voor 5 december net even anders; laagwater om 6.24 uur en 18.30 uur en hoogwater om 12.18 uur. Op beide dagen is het astronomische peil bij laagwater circa -1.00 meter NAP. Dit zal door weersinvloeden sowieso anders worden, maar we weten pas enkele dagen van tevoren of dit (on)gunstiger wordt. Mochten er buiten de dienstregeling van Wagenborg schepen beschikbaar zijn, dan is het goed te weten dat het 'pas' hoogwater is op 6 december om 0.39 uur. De diepgang van een eventueel in te zetten schip en de weersinvloeden spelen dus mee bij de inzetbaarheid van dit schip.
- In een doorsnee gemeente is bij een demonstratie opschaling geen issue en kunnen demonstranten (wanneer ze geen strafbare feiten hebben gepleegd) na de demonstratie gewoon naar huis. Op een eiland waar de boten niet meer varen na een bepaald tijdstip levert dit echter de nodige uitdagingen op. De burgemeester heeft de bevoegdheid om een demonstratie indien nodig te beperken, te verbieden, of te beëindigen en het Openbaar Ministerie is, samen met de politie, verantwoordelijk voor het ingrijpen bij mogelijke strafbare uitingen tijdens een demonstratie. Het beperken of verbieden van het demonstratierecht mag alleen onder strikte voorwaarden. De overheid mag een demonstratie alleen beperken als dat noodzakelijk is voor de nationale veiligheid, de openbare veiligheid, het voorkomen van ernstige wanordelijkheden en strafbare feiten en voor de bescherming van de gezondheid of de goede zeden. Daar zijn wel altijd concrete aanwijzingen voor onveiligheid of wanordelijkheden voor nodig en de politie moet voldoende voorzorgsmaatregelen kunnen nemen om de veiligheid van demonstranten te waarborgen. Aandacht voor signalen tot wanordelijkheden, of onveilige situaties als gevolg van verblijf in de buitenlucht zonder overnachtingsplaats vragen aandacht in de voorbereiding.
- Afgelopen jaar is niet voorzien dat een kleine groep Amelanders de cameraploegen op zouden wachten bij de boot. Ondanks dat de gemeente Ameland zich inzet om haar informatiepositie te verbeteren, hebben we hebben voorlopig geen zicht op acties die een deel van de Amelanders mogelijk voorbereidt. Hoe krijgt de gemeente hierin een betere informatiepositie?
- Er gaan geruchten dat sympathisanten als de 'blokkeer Friezen' en Urker kotter vaarders respectievelijk de weg en de vaargeul willen blokkeren om de eilander traditie te 'beschermen'. Er dient nagedacht te worden over handhaving / gezag op het water en de toegangswegen naar de Veerboot. Dit kan ook aan de orde zijn in gemeente Noord-East Fryslân.

Update 11 november: oplossingen voor bovenstaande dilemma's:

Transport personen

Met Wagenborg is overeenstemming bereikt over de inzet van de sneldienst wanneer de gemeente daar gebruik van wenst te maken. Demonstranten en andere bezoekers die naar huis willen na vertrek van de laatste boot, kunnen dan gebruik maken van deze dienst. Er is plek voor maximaal 48 personen per keer. De boot doet er 20 minuten over per enkele reis. Samen met het laden en lossen kunnen er dus in circa 1 uur 48 personen worden getransporteerd naar Holwerd.

Enkele dagen van tevoren is het duidelijk welke weersverwachting we kunnen verwachten. Wagenborg vaart niet onder een verwachte laagwaterstand van -1.60 m NAP. Het zou dus kunnen zijn dat er in de namiddag en het begin van de avond er geen schepen beschikbaar zijn. Wanneer er op dat moment transport nodig is, dan zou er een helikopter ingezet kunnen worden. De inzetbaarheid van een helikopter is ook afhankelijk van weersomstandigheden (icing, mist, storm, onweer) en beschikbaarheid. Ook is de capaciteit uiteraard beperkt.

Richting hoogwater stijgt het water weer en wanneer er geen urgentie is, kan er gekozen worden om bijvoorbeeld een vast tijdstip afgesproken worden met Wagenborg, waarbij we niet afhankelijk zijn van het getij. Rond het tijdstip van 21.00 uur is er sowieso weer genoeg water om te varen, ook al zou het rond 18.30 uur erg laag water zijn. We zullen dan een tijdstip afspreken met eventuele demonstranten en andere bezoekers voor de terugreis, in het geval ze geen verblijfplaats hebben.

We kunnen bezoekers echter niet verplichten om deze boot te nemen. Als men niet met de sneldienst retour wil en men geen overnachtingsplaats heeft, dan is dit een eigen keuze en stopt in beginsel de zorgplicht van de gemeente.

Deelnemers van het spel of bezoekers die overgezet moeten worden als gevolg van ongeregelde heden, worden vervoerd met de politieboot van de Landelijke eenheid. Deze is op 4 december beschikbaar op piket en zal op 5 december tussen circa 14.00 uur 's middags en 01.00 uur 's nacht beschikbaar zijn in de haven van Holwerd. Er is een arrestantenbus(je) beschikbaar om deze personen te vervoeren naar de haven van Nes.

Wanneer de weersomstandigheden dermate slecht zijn dat er geen transport mogelijk is, of wanneer er geen transportmiddelen beschikbaar zijn, dan is het verstandig een eventuele demonstratie te verbieden en eventuele geïnteresseerde bezoekers te weigeren bij de boot. We zouden weliswaar kunnen onderzoeken hoeveel opvangmogelijkheden er zijn, maar wanneer er geen transport mogelijk is voor eventuele opschaling of afvoer, is het controleerbaar houden van de openbare orde niet zeker.

Op dit moment zijn er geen signalen bij zowel de politie, de VVV Ameland en Wagenborg dat er extra bezoekers gaan komen. Er is aan Wagenborg en de VVV Ameland gevraagd om eventuele signalen door te geven, zodat er tijdig beeld is op een eventuele komst van groepen.

Een groep Amelanders heeft een documentaire laten maken door Fryslân Dok, waarin ze openheid geven over het feest. Deze is uitgezonden op 9 november op NPO 2. Het lijkt er dus op dat een (groot) deel van de bevolking niet van plan is de confrontatie op te zoeken, maar begrip vraagt voor de traditie. Hoe groot het deel is dat wel opstandig reageert wanneer er media in de buurt is, is nog altijd niet bekend. Om die reden is het raadzaam om op verschillende locaties (onder andere de dorpen en de veerdam) oren en ogen te hebben om snel in te kunnen grijpen waar nodig.

Voor wat betreft de mogelijke blokkades van toegangswegen. De gemeente Noardeast Fryslân heeft zich voorbereid op dit scenario. Over de bevoegdheden in de vaargeul is contact gezocht met de Vaarwegbeheerder, Rijkswaterstaat. Hoewel zij gaan over het nautisch verkeer, is de (zee)politie bevoegd om een aanwijzing te geven tegen de desbetreffende betrokkene. Wanneer dit scenario zich zou voordoen, dan wordt dit snel gesignaleerd en gaat de melding via de reguliere lijn. De LX is aanwezig, dus er kan snel worden opgetreden.

CONCEPT

Beste inwoners van Ameland,

Binnenkort zwaaien we Sinterklaas op zijn verjaardag uit en begint ons jaarlijks traditionele feest, Sunneklaas.

Het afgelopen jaar is Sunneklaas omgeven door veel publiciteit. Regelmatig wordt mij de vraag gesteld, hoe staat de gemeente erin?

Vorig jaar heb ik in de media aangegeven dat dit een traditie is van en voor Amelanders. Een feest dat ontstaat vanuit Amelanders, niet een feest van de gemeente. Ik vind het dan ook te prijzen dat een aantal Amelanders zelf het initiatief heeft genomen om een tip van de sluiters van het feest te tonen, via de documentaire *It Amelanner Sunneklaas – Leve en late leve van Omrop Fryslân*.

Bij de bewonersbijeenkomsten dit jaar over Sunneklaas heb ik aangegeven dat wij mij betreft, gezien vanuit mijn rol als burgemeester van Ameland, het feest zoveel mogelijk plaats moeten kunnen vinden op de manier zoals we die al jaren met elkaar zijn gewend. Dit zal wat mij betreft niet veranderen.

Dit wil niet zeggen dat er geen grenzen zijn. Die zijn er wel en die gelden voor alle mensen die rond Sunneklaas op Ameland aanwezig zijn.

Op Ameland geldt vanzelfsprekend de Nederlandse wet- en regelgeving. Persvrijheid geldt dus ook op Ameland. Verslaggevers mogen verslag doen van alles wat in de openbaarheid gebeurt en wij mogen verslaggevers niet belemmeren in hun werkzaamheden.

Voor iedereen op Ameland moet het feest veilig gespeeld kunnen worden. Dit betekent dat we rekening houden met elkaar en ook met bezoekers van de vaste wal.

Als er demonstraties aangevraagd worden dan geldt ook op Ameland het demonstratierecht. Wij zullen als gemeente deze demonstraties faciliteren voor zover wij dat binnen de beschikbare politie- en gemeentelijke capaciteit kunnen.

Gelet op de ervaringen van afgelopen jaar en de uitingen in de media hebben wij ons intensief met de politie en het openbaar ministerie voorbereid op onze traditie dit jaar. Er zullen meer agenten dan gebruikelijk beschikbaar zijn, zichtbaar en minder zichtbaar, om de openbare orde en veiligheid te handhaven. Ook zetten we beveiligers in de dorpen in.

Ik wens als burgemeester alle mensen op Ameland een heel mooie en gezellige Sunneklaas toe en hoop dat we in 2025 ons spel weer kunnen spelen zonder aanvullende veiligheidsvoorzieningen. Terug naar zoals we het altijd gewend waren.

Met vriendelijke groet,
Leo Pieter Stoel
Burgemeester van Ameland

Onderwerp: Concept brief aan inwoners ivm 5/12

Datum: maandag 18 november 2024 om 12:42:00 Midden-Europese standaardtijd

Van: Stoel, Leo Pieter

Aan: 5.1.2.e

Bijlagen: Brief inwoners van Ameland V0.docx

5.1.2.e

Zouden jullie bijgaande concept brief willen reviewen en van opmerkingen en suggesties voor verbetering kunnen voorzien?

Bij voorbaat dank,
Leo Pieter

Afzender

5.1.2.e

5.1.2.e

Staf ENN

Ontvanger(s)

Leden van de lokale Driehoek Sunneklaas

Rubricering

Niet Vertrouwelijk

Datum 13 november 2024

Behandeld door Ambtelijke werkgroep
Sunneklaas

Ons kenmerk

Kopie aan

Uw kenmerk

Bijlage(n) 2

Onderwerp Concept Beleidsuitgangspunten en Tolerantiegrenzen Sunneklaas 2024

Geachte leden,

Hierbij bieden wij u de conceptnotitie met beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen aan voor Sunneklaas 2024.

Toelichting:

- De tolerantiegrenzen zijn voor de 3 doelgroepen relschoppers, demonstranten en deelnemers aan het spel, per doelgroep uitgewerkt.
- Het handelingskader voor de journalisten bestaat uit het protocol persveilig en de code voor de Raad voor de Journalistiek.

Bijlagen:

- Handelingskader Persveilig
- Code Raad voor de Journalistiek

Gevraagd besluit:

Wij verzoeken u:

1. Kennis te nemen van de concept beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen voor Sunneklaas 2024.
2. In te stemmen met deze beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen.

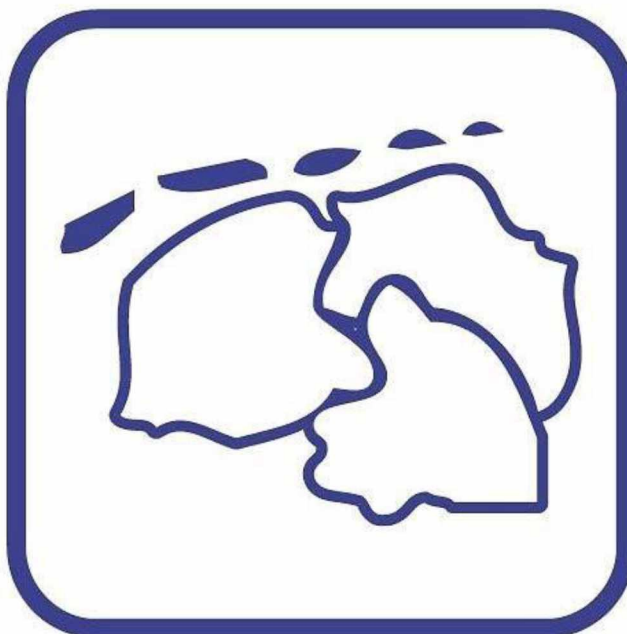

Beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen

Sunneklaas Ameland december 2024

District Fryslân, basisteam Noordoost Fryslân, gemeente Ameland

Noord-Nederland

Beheerd door de Afdeling Bestuursondersteuning Eenheid Noord-Nederland

1. Context

Sunneklaas is een eeuwenoude traditie die deel uitmaakt van de Amelandse identiteit. Het is een feest van, voor en door Amelanders. Het feest wordt jaarlijks rondom 5 december gehouden. Buitenstaanders worden tijdens Sunneklaas, vanuit de traditie zoveel als mogelijk geweerd doordat hotels en andere horeca accommodaties een aantal dagen gesloten zijn.

Vanaf omstreeks vijf uur (tijdstip kan per dorp variëren) is het programma op 4 en 5 december gedurende twee dagen hetzelfde, met dien verstande dat op de eerste avond jongens van 12 tot 17 jaar, de *Kleine Sunneklazen* of *Kleine Omes*, de hoofdrolspelers zijn; de volgende avond zijn dat de mannen van 18 jaar en ouder, de grote Sunneklazen (*Omes in het pak*).

Vrouwen en kinderen moeten gedurende de twee feestdagen uiterlijk om vijf uur 's avonds van de straat zijn. Ze blijven thuis of verzamelen zich in de zogenaamde 'open huizen' (*huiskes*) en cafés.

Om vijf uur gaan de *baanvegers* met veel kabaal de straten op, in witte lakens en uitgerust met stokken. Zij waarschuwen dat de Sunneklazen in aantocht zijn. Het achterliggende idee is dat de straten leeg moeten zijn, zodat de aanstaande Sunneklazen ongezien naar hun geheime verkleedlocatie kunnen. Terwijl zij door de straten lopen proberen de vrouwen ongemerkt en zonder door de baanvegers gepakt te worden tussen de woningen te pendelen (het zogenaamde *tuuntje sluupen*), het zogenaamde tuintje sloep). Het spel is om de regels te overtreden zonder betrapt te worden. Rond een uur of acht gaat de straatverlichting op het eiland uit. Woningen dienen verduisterd te worden.

Sunneklazen vormen groepen die door de straten zwerven. Als bijvoorbeeld twee groepen Sunneklazen elkaar tegenkomen, lopen ze *gnorrend* (met de keel grommende geluiden maken) en onderzoekend om elkaar heen, een voorspel tot het *voesten*, een krachtproef waarbij Sunneklazen elkander hardhandig de hand schudden, een soort worsteling. Het is een oud inwijdingsritueel waarbij de Sunneklazen op hun volwassenheid getest worden. Onbekende en verdachte Sunneklazen worden eveneens aan het *voesten* onderworpen. Vrouwen en minderjarigen die in het proces ontmaskerd worden, dreigen met tikken van de stok naar huis gejaagd te worden.

Bij de huizen waar boven de deur licht brandt zijn de Sunneklazen welkom voor een bezoek. De jonge klazen voeren toneelstukjes op; de oude klazen komen voor een drankje en voeren een ritueel uit met de meisjes ter plaatse, die op aangeven van de klaas over een knuppel moeten springen (van oudshof een danspasje moeten uitvoeren).

De Sunneklazen trekken na enkele uren naar de *open huizen* (ook wel *huuskjes* genoemd) en cafés in waar alle deelnemende leden van de gemeenschap (man en vrouw, jong en oud) gezamenlijk feest vieren.

Dit alles maakt dat er vanuit de media de afgelopen edities al de nodige aandacht is geweest.

In 2023 kwam dit tot een confrontatie tussen media en een aantal eilanders. Dit werd landelijk nieuws.

Vanuit de bevolking is een documentaire gemaakt in samenspraak met Omrop Fryslân, deze is op 9 november 2024 uitgezonden en gaf een goed beeld weer van de traditie.

2. Beleidsuitgangspunten

2.1 Algemene beleidsuitgangspunten¹

De traditie Sunneklaas is niet gedefinieerd als een evenement, maar wordt wel zo geprepareerd.

In alle gevallen en onder alle omstandigheden dient er in de eerste plaats een zorgvuldige afweging gemaakte te worden van enerzijds de inbreuk op de rechtsorde en anderzijds de consequenties die een eventueel optreden tegen die inbreuk met zich brengt. In de tweede plaats dient zij een de-escalerend effect te bewerkstelligen. Het beleid is gericht op risicobeheersing en niet op risico-uitsluiting.

Het beleid is verder gericht op:

- Een effectieve handhaving en het herstel van de openbare orde en de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde.
Steeds zal moeten worden nagegaan in welke mate het optreden van de gastheren, Boa's en politieoptreden effect zal hebben op het verloop van de gang van zaken en of het
- optreden verantwoord is in het licht van de openbare orde en veiligheid.
- Het bereiken van het gewenste effect en het voorkomen van escalaties.
 - Een (eventuele) interventie bij Sunneklaas gebeurt zoveel als mogelijk in fasen. Dat wil zeggen dat betrokkenen gastheren en Boa's (uit regulier betrokken organisaties en in reguliere werkprocessen) in eerste aanleg eerste aanspreekpunt zijn. Als dat niet meer kan of verantwoord is, wordt een eventuele interventie met een gefaseerd karakter gepleegd en/of opgeschaald door de politie, met in achtneming van de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. De gastheren, Boa's en politie proberen personen te blijven aanspreken op hun gedrag. Dialoog en de-escalatie zijn in beginsel leidend. Steeds wordt getracht weer terug te keren naar de voorgaande fasering.
 - Indien gevaar voor escalatie aanwezig is, het gewenste effect niet wordt bereikt, of indien door optreden de veiligheid van personeel of derden gevaar loopt, kan het politieoptreden en optreden van gastheren en Boa's eventueel tijdelijk worden uitgesteld. In deze gevallen wordt zoveel als mogelijk informatie verzameld om een eventuele aanhouding zo snel mogelijk daarna of een later (veiliger) moment mogelijk te maken (o.a. vaststellen identiteit, getuigen, camerabeelden).
- De aanhouding van verdachten van strafbare feiten, wanneer deze toch worden gepleegd.
In beginsel worden strafbare feiten opgespoord en vervolgd: bij overtredingen is het optreden primair gericht op het beëindigen ervan en bij misdrijven op aanhouding c.q. opsporing. Hierbij dient wel voldoende geschikte politiecapaciteit beschikbaar/aanwezig te zijn om de aanhoudingen verantwoord te kunnen doen en af te handelen.

2.2 Specifieke beleidsuitgangspunten

Naast bovenstaande algemene gelden de volgende specifieke beleidsuitgangspunten:

Demonstraties.

- Alles wordt in het werk gesteld om – rekening houdend met het (grond)recht op demonstratie – de (aangemelde) demonstratie/manifestatie mogelijk te maken en te laten verlopen zoals vooraf is kennisgegeven en besproken.
- Het moet worden voorkomen dat
 - Groepen deelnemers zich afsplitsen van de demonstratie/manifestatie (anders dan de afgesproken petitie aanbiedingen).
 - Confrontaties tussen deelnemers aan de demonstratie/manifestaties en derden ontstaan.
- Vrijheid van meningsuiting en het recht op demonstreren geldt onverkort. Er moet altijd een goede reden zijn om in te grijpen bij uitingen. Als voorwerpen of uitingen waarschijnlijk bedoeld zijn ter verhoging van de

¹ O.b.v. eerder gebruikte en in driehoek vastgestelde beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen.

feestvreugde, dan dient terughoudend te worden opgetreden. De context waarin uitingen/voorwerpen worden getoond/gedragen moeten gewogen worden in de bepaling of optreden (aanhouden/inbeslagneming, etc.) gewenst is. De context zal in twijfelgevallen bepalend moeten zijn voor al dan niet optreden. Uitingen worden in drie categorieën onderverdeeld:

1. Uiting is strafbaar. Ten aanzien van evident strafbare uitingen geldt dat door de politie kan worden opgetreden, rekening houdend met de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit en het voorkomen van escalatie.
2. Uiting is mogelijk strafbaar. Ten aanzien van uitingen die niet evident strafbaar zijn en waarvan strafbaarheid twijfelachtig is geldt dat slechts wordt opgetreden na overleg met het bevoegd gezag. Het OM dient in die gevallen te beoordelen of de uiting strafbaar is en of optreden gerechtvaardigd is.
3. Uiting is niet strafbaar. Ten aanzien van het niet strafbare uitingen geldt dat niet op grond van het strafrecht wordt opgetreden tegen de uiting, tenzij sprake is van een openbare ordeverstoring. In dat geval wordt in overleg met het bevoegd gezag opgetreden op grond van bestuurlijke bevoegdheden en niet op grond van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde.

Het optreden van de Boa's en politie is gericht op een ordentelijk verloop rondom een eventuele demonstratie, samenkomsten en een traditioneel spel op het gebied van openbare orde, veiligheid en mobiliteit. Zowel in individueel als in groepsverband kenmerkt het optreden zich door correct, consequent en professioneel handelen. Hierbij is de politie neutraal in haar optreden. Uitgangspunt hierbij is: Vriendelijk als het kan, maar streng als het moet. Demonstreren is een grondrecht waar iedereen gebruik van moet kunnen maken.

Het beleid van de politie is – rekening houdend met het (grond-)recht op demonstratie – gericht op de volgende uitgangspunten:

- Er wordt ruimte geboden aan de rechten genoemd in artikel 7 (vrijheid van meningsuiting) en artikel 9 (recht tot vergadering en betoging) van de Grondwet, dus ook demonstraties die niet worden aange-meld.
- Eerbiedigen demonstratierecht en kanaliseren van emoties/ beperken van de impact op openbare orde en veiligheid en mobiliteit.
- Neutraliteit in ons handelen (conform artikel 1 – Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld).
- Een veilig en ordelijk verloop van de demonstratie.
- Het handhaven van de openbare orde, de rechtsorde en verkeersveiligheid en bij verstoring, het zo spoedig mogelijk herstellen hiervan en het tot aanhoudingen overgaan wanneer er sprake is van strafbare feiten, zoveel mogelijk op een daartoe het meest geschikt geachte moment. In geval van groot-schalige wanordelijkheden gaat het herstellen van de orde vóór het verrichten van aanhoudingen.
- Het maatschappelijk en/of economische verkeer van particulieren, bedrijven en instellingen wordt zo min mogelijk verstoord, maar kan binnen de tolerantiegrenzen vallen.
- Een eenduidig en professioneel politieoptreden.
- De actie/demonstratie in goede orde te doen verlopen, waarbij de organisatie zelf regulerend optreedt.
- Werkzaamheden van de politie zijn constant gericht op een afweging tussen het daadwerkelijk optreden tegen strafbare feiten ten opzichte van een (dreigende) escalatie en de beschikbare interventie capaci-teit.
- De politie zet zich in om de veiligheid van journalisten te waarborgen. Journalisten dienen in vrijheid hun werk te kunnen doen.

Handelingskader Persveilig

Protocol Persveilig (Handelingskader journalisten persveilig)

In 2017 blijkt uit onderzoek van Brenninkmeijer en Odekerken dat 61 procent van de journalisten te maken heeft met bedreigingen. Vanuit de notie dat een vrije pers een belangrijke bijdrage levert aan het functioneren van de samenleving slaan de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) en het Nederlands Genootschap van Hoofdredacteuren (NGvH), het Openbaar Ministerie en de politie met steun van de Minister van JenV de handen in één. Na een projectmatige voorbereiding tekenen op 19 juli 2018 NVJ, NGvH, OM en Politie in het bijzijn van Minister Grapperhaus in het ministerie van JenV een akkoord. Daarmee worden journalisten onder de werking van de Eenduidig Landelijke afspraken van de Veilige Publieke Taak gebracht. Inhoudende een hogere prioriteit

in de opsporing, de vervolging en een hogere strafeis. Zie het protocol voor uitgangspunten en toepassing handelingskader.

Dit handelingskader respecteert onder meer de **principes van persvrijheid** zoals het recht op vrije meningsuiting, het verzamelen en verspreiden van informatie, en de onafhankelijkheid van de pers. Door de uitgangspunten van de **Code voor de Journalistiek** en de fundamentele **principes van persvrijheid** te integreren, biedt dit kader duidelijke richtlijnen voor journalisten om professioneel en respectvol om te gaan met de traditie Sunneklaas op Ameland.

Code van de Raad voor de Journalistiek

De regels van de journalistieke beroepsethiek zijn vervat in de Code van de Raad voor de Journalistiek. De Code werd in 2010 goedgekeurd en is in de daaropvolgende jaren verschillende keren aangevuld en geactualiseerd. De Code biedt journalisten een leidraad voor hun dagelijkse praktijk.

3. Tolerantiegrenzen

3.1 Algemene tolerantiegrenzen²

Met inachtneming van de beleidsuitgangspunten wordt het volgende niet getolereerd en treedt de politie hiertegen op:

- Het overtreden van
 - uitgevaardigde noodbevelen en (overige) noodverordeningen;
 - uitgevaardigde gebiedsverboden, verboden behorende bij een veiligheidsrisicogebied.
- Het belemmeren van
 - het optreden van en/of strafbaar gedrag tegen de politie of andere medewerkers met een publieke taak (zowel fysiek als digitaal).
 - en/of actief verzet tegen politieoptreden of het meevoeren van voorwerpen die kennelijk het doel hebben het politieoptreden te hinderen.
 - calamiteitenroutes en/of hulpverlening.
- Het plegen van openlijk geweld, brandstichting en/of vernieling.
- Het creëren van gevaar voor publiek/omstanders/goederen.

3.2 Specifieke tolerantiegrenzen

Met inachtneming van de beleidsuitgangspunten treedt de politie op indien sprake is van:

- Het opruien en/of aanzetten tot geweld (fysiek dan wel digitaal);
- Het doxen (het verzamelen van iemands persoonlijke informatie om deze vervolgens openbaar te maken, (vaak) met als doel deze personen te intimideren, bedreigen etc.);
- Het negeren van door de burgemeester aan de demonstratie/manifestatie verbonden voorschriften;
- (Dreigende) confrontatie tussen de verschillende actiegroepen/demonstranten voorafgaand, tijdens en na de demonstraties;
- Het doen van racistische/discriminerende/beledigende uitingen c.q. spreekkoren;
- Het meevoeren van wapens en/of voorwerpen die bedreigend, strafbaar en/of in mensenmassa gevaarlijk zijn of tot kennelijk doel hebben het politieoptreden te hinderen (fakkels, lange stokken met vlaggen);
- Het opwerpen van (langdurige) blokkades van wegen, gebouwen en/of vitale objecten en die inwoners of aanlengende bedrijven onevenredig benadelen en/of de openbare orde bedreigen.
- Het vliegen van drones binnen de no fly zones.
- Het belemmeren van de doorgang van het verkeer op openbare weg en vaarroutes.
Het blokkeren van en/of vastketenen aan zaken waardoor (vitale) bedrijfsprocessen onaanvaardbaar worden verstoord, openbare ordeproblemen dreigen te ontstaan en/of gevaar voor actievoerders bestaat.
- Het afsteken of in bezit hebben van vuurwerk.
- Het aantreffen van strafbare hoeveelheid verdovende middelen;
- Het betreden dan wel bezetten van terminals en de daarbij horende ligplaatsen gelegen binnen het havengebied.
- Het hinderen van scheepvaart in de havens, dan wel het blokkeren van vaarwegen binnen het havengebied.
- Het betreden of bezetten van nautische objecten of kunstwerken die van belang zijn voor de veilige vaart van scheepvaart door en binnen de havens.

² O.b.v. eerder gebruikte en in driehoek vastgestelde beleidsuitgangspunten en tolerantiegrenzen.

4. **Prioritering in handhaving**

Door een samenloop van omstandigheden kunnen situaties ontstaan die keuzes nodig maken in de handhaving door de politie. Soms is dit voorzienbaar en vaker nog ontstaan dergelijke situaties ter plekke/kortstondig. Als onderstaande situaties zich **gelijktijdig** voordoen, geldt de volgende prioritering in handhaving³, waarbij de context mede de volgorde ervan bepaalt:

1. *Veiligheid van mensenleven (inwoners, hulpverleners)*
2. *Stabilisatie van incidenten openbare orde en veiligheid*
3. *Vergaren bewijzen ten behoeve van de Opsporing/responsfase*

³ Bron: Bestuurlijke netwerkkaarten op IFV.nl

Tolerantiegrenzen per doelgroep

Indien er achter een tolerantiegrens een * is opgenomen betekent dat dit een specifieke tolerantiegrens is voor de betreffende doelgroep.

Tolerantiegrenzen bij relschoppers (1 van 3)

Opgetreden wordt tegen:

- (Dreigende) confrontatie met verschillende actiegroepen/demonstranten/eilandbewoners voorafgaand, tijdens en na de demonstraties;
- Het (grootschalig) verstoren van de openbare orde voorafgaand aan, tijdens en na afloop van Sunneklaas;
- Het (grootschalig) verstoren van Sunneklaas door bijvoorbeeld het spel te beïnvloeden en te belemmeren;
- Het plegen van lokaal- en/of huisvredebreuk door ongeoorloofd een woning, huske of horecagelegenheid waar Sunneklaas plaatsvindt te betreden; *
- Het onnodig opdringen waardoor wanordelijkheden kunnen ontstaan en de openbare orde kan worden verstoord (artikel 2.1 Hoofdstuk 2 APV);
- Het belemmeren van de politie en/of andere hulpverlenende instanties in de uitoefening van hun publieke taak alsmede het belemmeren van de aanwezige media, gastheren en verkeersregelaars.
- Het in gevaar brengen van het verkeer op het water en aan land.
- (Openlijk) geweld tegen personen en/of goederen.
- Direct gevaar voor personen en/of goederen.
- Het dreigen met- of daadwerkelijk gebruik van geweld tegen overheidspersoneel (Boa's), gastheren en verkeersregelaars.
- Het belemmeren van de politie en/of andere hulpverlenende instanties in de uitoefening van hun publieke taak alsmede het belemmeren van de aanwezige media, gastheren en verkeersregelaars. *
- Het belemmeren van de politie en/of andere hulpverlenende instanties in de uitoefening van hun publieke taak alsmede het belemmeren van de aanwezige media, gastheren en verkeersregelaars.
- Het bezit of gebruik van slag-, stoot- en andere wapens (overtreden van de Wet wapens en munitie).
- Het afsteken van vuurwerk.
- Het met zich voeren en tonen van tekens, afbeeldingen en/of het uiten van teksten die beledigend, opruiend of discriminerend zijn.
- Het voeren van wapens, fakkels of voorwerpen die als wapen gebruikt kunnen worden. Het dragen van gezicht bedekkende kleding of kledingstukken die het doel hebben om herkenning te voorkomen (bivakmutsen, helmen, shawls, e.d.)
- De aanwezigheid van andere personen of groepen op of in de nabijheid van de locaties van eventuele demonstraties, waarbij het mogelijk is dat ze tegengestelde belangen hebben en waarbij de vrees voor verstoringen van de openbare orde bestaat.

(art.137d SR);

- belediging;
- racistische leuzen;
- het in brand steken van voorwerpen en overige verbrandingen die strijdig zijn met art. 5:35 APV;
- aanzetten tot geweld tegen personen over goederen;
- meevoeren van voorwerpen geschikt om te worden gebruikt bij wanordelijkheden zoals een ketting, knuppel en beschermende middelen;
- meevoeren van voorwerpen die kennelijk het doel hebben het politieoptreden te hinderen;
- voeren van hakenkruizen.

Tolerantiegrenzen per doelgroep

Indien er achter een tolerantiegrens een * is opgenomen betekent dat dit een specifieke tolerantiegrens is voor de betreffende doelgroep.

Tolerantiegrenzen bij demonstranten (2 van 3)

Opgetreden wordt tegen:

- Het niet volgen van de voorschriften, zoals beschreven in de WOM-brief; *
- (Dreigende) confrontatie met verschillende actiegroepen/demonstranten/eilandbewoners voorafgaand, tijdens en na de demonstraties;
- Het (grootschalig) verstoren van de openbare orde voorafgaand aan, tijdens en na afloop van Sunneklaas;
- Het (grootschalig) verstoren van Sunneklaas door bijvoorbeeld het spel te beïnvloeden en te belemmeren (juridische vraag);
- Het plegen van lokaal- en/of huisvredebreuk door ongeoorloofd een woning, huske of horecagelegenheid waar Sunneklaas plaatsvindt te betreden; *
- Het onnodig opdringen waardoor wanordelijkheden kunnen ontstaan en de openbare orde kan worden verstoord (artikel 2.1 Hoofdstuk 2 APV)
- Het belemmeren van de politie en/of andere hulpverlenende instanties in de uitoefening van hun publieke taak alsmede het belemmeren van de aanwezige media, gastheren en verkeersregelaars.
- Het in gevaar brengen van het verkeer op het water en aan land.
- (Openlijk) geweld tegen personen en/of goederen.
- Direct gevaar voor personen en/of goederen.
- Het dreigen met- of daadwerkelijk gebruik van geweld tegen overheidspersoneel (Boa's), gastheren en verkeersregelaars.
- Het belemmeren van de politie en/of andere hulpverlenende instanties in de uitoefening van hun publieke taak alsmede het belemmeren van de aanwezige media, gastheren en verkeersregelaars. *
- Het bezit of gebruik van slag-, stoot- en andere wapens (overtreden van de Wet wapens en munitie).
- Het afsteken van vuurwerk.
- Het met zich voeren en tonen van tekens, afbeeldingen en/of het uiten van teksten die beledigend, opruiend of discriminerend zijn.
- Het voeren van wapens, fakkels of voorwerpen die als wapen gebruikt kunnen worden. Het dragen van gezicht bedekkende kleding of kledingstukken die het doel hebben om herkenning te voorkomen (bivakmutsen, helmen, shawls, e.d)
- De aanwezigheid van andere personen of groepen op of in de nabijheid van de locaties van eventuele demonstraties, waarbij het mogelijk is dat ze tegengestelde belangen hebben en waarbij de vrees voor verstoringen van de openbare orde bestaat.

(art.137d SR);

- belediging;
- racistische leuzen;
- het in brand steken van voorwerpen en overige verbrandingen die strijdig zijn met art. 5:35 APV;
- aanzetten tot geweld tegen personen over goederen;
- meevoeren van voorwerpen geschikt om te worden gebruikt bij wanordelijkheden zoals een ketting, knuppel en beschermende middelen;
- meevoeren van voorwerpen die kennelijk het doel hebben het politieoptreden te hinderen;
- voeren van hakenkruizen.

Tolerantiegrenzen per doelgroep

Indien er achter een tolerantiegrens een * is opgenomen betekent dat dit een specifieke tolerantiegrens is voor de betreffende doelgroep.

Tolerantiegrenzen bij deelnemers aan het spel (3 van 3)

Opgetreden wordt tegen:

- (Dreigende) confrontatie met verschillende actiegroepen/demonstranten/eilandbewoners voorafgaand, tijdens en na de demonstraties;
- Het (grootschalig) verstoren van de openbare orde voorafgaand aan, tijdens en na afloop van Sunneklaas;
- Het verstoren / beperken van Journalisten die in vrijheid hun werk moeten doen.
- Het onnodig opdringen waardoor wanordelijkheden kunnen ontstaan en de openbare orde kan worden verstoord (artikel 2.1 Hoofdstuk 2 APV);
- Het belemmeren van de politie en/of andere hulpverlenende instanties in de uitoefening van hun publieke taak alsmede het belemmeren van de aanwezige media, gastheren en verkeersregelaars.
- Het in gevaar brengen van het verkeer op het water en aan land.
- (Openlijk) geweld tegen personen en/of goederen.
- Direct gevaar voor personen en/of goederen.
- Het dreigen met- of daadwerkelijk gebruik van geweld tegen overheidspersoneel (Boa's), gastheren en verkeersregelaars.
- Het belemmeren van de politie en/of andere hulpverlenende instanties in de uitoefening van hun publieke taak alsmede het belemmeren van de aanwezige media, gastheren en verkeersregelaars. *
- Het bezit of gebruik van slag-, stoot- en andere wapens (overtreden van de Wet wapens en munitie), met uitzondering van de benodigdheden die deel uitmaken van het spel;*
- Het afsteken van vuurwerk.
- Het met zich voeren en tonen van tekens, afbeeldingen en/of het uiten van teksten die beledigend, opruiend of discriminerend zijn.
- De aanwezigheid van andere personen of groepen op of in de nabijheid van de locaties van eventuele demonstraties, waarbij het mogelijk is dat ze tegengestelde belangen hebben en waarbij de vrees voor verstoringen van de openbare orde bestaat.

(art.137d SR);

- belediging;
- racistische leuzen;
- het in brand steken van voorwerpen en overige verbrandingen die strijdig zijn met art. 5:35 APV;
- aanzetten tot geweld tegen personen over goederen;
- meevoeren van voorwerpen geschikt om te worden gebruikt bij wanordelijkheden zoals een ketting, knuppel en beschermende middelen;
- meevoeren van voorwerpen die kennelijk het doel hebben het politieoptreden te hinderen;
- voeren van hakenkruizen.

5. Geweldsbepalingen

Voor het gebruik van geweld door de politie gelden uiteraard reguliere regels:

- Het reguliere streven van de politie is erop gericht om alleen geweld te gebruiken wanneer dat nodig is. Waar echter geweld moet worden aangewend, dient dit in overeenstemming te zijn met de geldende geweldsbepalingen, conform artikel 7, eerste lid van de Politiewet 2012 en het gestelde in de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en andere opsporingsambtenaren:
 - Het geweld is in overeenstemming met de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit;
 - Gebruik van geweld dient altijd gemeld en gerapporteerd te worden aan de hulpofficier van Justitie.
- Gebruik van geweld is als uiterste middel toegestaan om strafbare feiten te voorkomen c.q. onmiddellijk te doen ophouden en/of indien nodig tot aanhouding over te gaan. Indien de politie niet tot aanhouding kan overgaan, dient zij het strafbare gedrag onmiddellijk te beëindigen.
- Politie-eenheden in groepsverband gebruiken alleen geweld in opdracht van het bevoegd gezag dan wel, indien dit niet kan worden afgewacht, in opdracht van de verantwoordelijk operationeel leidinggevende. Als

een groep politiemensen geweld aanwendt onder directe leiding van een ter plaatse aanwezige leidinggevende, is deze direct leidinggevende gehouden hiervan een (gewelds)rapportage te maken in het politiesysteem BVH.

6. Inzet ME

Het tenue van de ME is afhankelijk van de situatie: de (verwachte) gevaarsetting in combinatie met de noodzakelijke bescherming van de politiemedewerkers om in deze (verwachte) gevaarsetting effectief te kunnen optreden. Het tenue kent drie fasen, in beschermingsmaatregelen oplopend van standaard politie-uniform met cap en zonder bescherming (fase 1) tot ME pak met volledige bescherming, helm en schild (fase 3). Fase 2 is een tussenfase waarin de politiemedewerkers voor het publiek niet-zichtbare beschermingsmiddelen dragen (bijvoorbeeld beschermstukken). We spreken pas van een ME-inzet als sprake is van fase 3.

Het uitgangspunt is, dat *voordat* de ME in fase 3 wordt ingezet, de politie toestemming vraagt aan het bevoegd gezag (burgemeester). Indien er vooraf geen mogelijkheid is om deze toestemming te verkrijgen wordt zo spoedig mogelijk *na* het ME-optreden met de burgemeester contact gezocht.

Het is belangrijk om te benadrukken dat voor de politie formeel pas sprake is van ME-inzet bij fase 3. Echter, voor het publiek en soms ook voor het gezag (burgemeesters) kan al sprake lijken van ME-inzet wanneer er bijvoorbeeld een busje arriveert waar meerdere politiemedewerkers tegelijkertijd uitstappen, zelfs in fase 1 of 2. Dit verschil in perceptie kan leiden tot verwarring en mogelijk zelfs escalatie. Daarom is het essentieel dat de politie en het gezag (burgemeesters) hierover duidelijke afspraken maken en tijdig met elkaar communiceren.

HANDELINGSKADER JOURNALISTEN

Persveilig

5.1.2.e

Directie Operatie

Inleiding

Op donderdag 15 oktober 2020 publiceerde de NCTV haar Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 53. Daarin signaleerde de NCTV in het kader van maatschappelijke polarisatie een radicale onderstroom met extremistische gedragingen, zoals het belagen van politici en journalisten¹. Op dezelfde dag berichtten de media dat de NOS na aanhoudende bedreigingen het logo van hun satellietwagens haalt. In een gesprek dat de Korpschef met de NCTV hierover hadden werd vastgesteld dat een handelingskader de veiligheid van het werk van journalisten kan versterken. In het bijzonder wanneer journalisten hun werk moeten doen bij risicovolle² demonstraties of evenementen en in risicovolle wijken.

Protocol Persveilig

In 2017 blijkt uit onderzoek van Brenninkmeijer en Odekerken dat 61 procent van de journalisten te maken heeft met bedreigingen. Vanuit de notie dat een vrije pers een belangrijke bijdrage levert aan het functioneren van de samenleving slaan de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) en het Nederlands Genootschap van Hoofdredacteuren (NGvH), het Openbaar Ministerie en de politie met steun van de Minister van JenV de handen in één. Na een projectmatige voorbereiding tekenen op 19 juli 2018 NVJ, NGvH, OM en Politie in het bijzijn van Minister Grapperhaus in het ministerie van JenV een akkoord³. Daarmee worden journalisten onder de werking van de Eenduidig Landelijke afspraken van de Veilige Publieke Taak gebracht. Inhoudende een hogere prioriteit in de opsporing, de vervolging en een hogere strafeis. In het protocol Persveilig⁴, dat oktober 2019 door de stuurgroep Persveilig wordt vastgesteld wordt in hoofdstuk 1 een 'praktische handreiking dreigingen' gegeven. De actiepunten uit dit hoofdstuk zijn nadrukkelijk betrokken bij het opstellen van dit handelingskader, met name de paragraaf "werken in grote groepen en bepaalde wijken" aangevuld met *best practices* uit eenheden.

¹ Pagina 33, *Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 53, oktober 2020, Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid, Ministerie van Justitie*

² *Risicovol in die zin dat er een verhoogd risico bestaat dat journalisten agressief of gewelddadig worden bejegend.*

³ *Akkoord Stuurgroep Agressie en geweld tegen journalisten, 19 juli 2018*

⁴ www.persveilig.nl

Uitgangspunten

Bij de opstelling van het handelingskader is gebruikt gemaakt van de werkwijze van de eenheid Rotterdam en is aangesloten op de volgende actiepunten uit het door de pers opgestelde protocol Persveilig. Uitgangspunt is dat journalisten in eerste aanleg samen het hun werkgever verantwoordelijk zijn voor hun eigen veiligheid.

- *“Leg contact met de politie in grote steden waar vaak incidenten en / of demonstraties zijn. De politie zet zich in om journalisten gegeven de omstandigheden zo veilig mogelijk hun werk te laten doen. Sommige media hebben hierover concrete afspraken gemaakt waarbij de politie in bepaalde wijken er bij uitzondering voor kan kiezen om op de achtergrond met een auto aanwezig te zijn als de journalisten aan het werk zijn.*
- *Zorg dat je op tijd ergens bent om de situatie te beoordelen. Ken het gebied waar je naar toe gaat. Het gaat in dit geval om ‘inlichtingen’. Leg contacten. Probeer in te schatten.*
- *Leg bij demonstraties contact met de politie. Meld je bij de Officier van Dienst Politie, stel jezelf voor en geef aan welke journalistieke werkzaamheden je wilt verrichten. De politie is vaak geneigd een oogje in het zeil te houden, maar ze moeten wel weten wie je bent. Vraag na wat de politie gaat doen als een demonstratie tot geweld leidt. Ken de politietactieken.*
- *Reis licht zodat je snel weg kunt komen als de situatie dreigend wordt.*
- *Het voordeel van op tijd ergens zijn is dat je het gebied leert kennen: weet hoe je weg moet komen. Ken je vluchtwegen. Maak een evacuatieplan.*
- *Zorg dat je in grote groepen / demonstraties niet in het midden loopt. Probeer aan de zijkanten te blijven zodat je snel weg kunt komen”.*

Toepassing kader

Het maken van de inschatting of als journalist veilig gewerkt kan worden bij een demonstratie, evenement of in een wijk ligt in eerste aanleg bij de journalist die daarover informatie bij de politie kan inwinnen als opgenomen in het handelingskader. Het gaat daarbij om een inschatting van de risico's op basis van de actuele situatie en niet om een complete dreigingsinschatting. Indien naar de inschatting van de politie journalisten geen risico lopen is dit handelingskader niet van toepassing.

Handelingskader Risicovolle Demonstraties en Evenementen

1. Daags voor een risicovolle demonstratie of risicovol evenement kunnen journalisten zich melden bij de Mediadesk van de betreffende eenheid.
2. Journalisten kunnen zich op de dag dat de demonstratie of het evenement plaats vindt kenbaar maken bij de Officier van Dienst Politie die de risico's inschat en hen adviseert hoe zij zo veilig mogelijk hun werk kunnen doen.
3. In geval van een SGB0 meldt de Mediadesk de geplande werkzaamheden van de journalisten bij het SGB0 communicatie. Vanuit het SGB0 worden journalisten geïnformeerd over de risico's en geadviseerd hoe zij zo veilig mogelijk hun werk kunnen doen.
4. Journalisten zijn in eerste aanleg verantwoordelijk voor hun eigen veiligheid en volgen aanwijzingen van de politie op die hun veiligheid bevorderen.
5. Na afloop van hun werkzaamheden stellen zij de Officier van Dienst Politie daarvan in kennis, indien gewenst.

Handelingskader Risicovolle Wijken

1. Daags voor opnames in een risicovolle wijk melden journalisten zich bij de Mediadesk van de betreffende eenheid
- 2 De Mediadesk informeert de wijkagent/ teamchef van het betreffende basisteam over de voorgenomen opnames
3. Desgevraagd schat de wijkagent/ teamchef de risico's in en adviseert hen hoe zij zo veilig mogelijk hun werk kunnen doen.
4. Journalisten zijn in eerste aanleg verantwoordelijk voor hun eigen veiligheid en volgen aanwijzingen van de politie op die hun veiligheid bevorderen
5. Direct na afloop van hun werkzaamheden melden zij dit bij de Mediadesk, indien gewenst

CODE

VAN DE RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

WAARHEIDSGETROUW BERICHTEN

ONAFHANKELIJK INFORMEREN

FAIR PLAY

RESPECT VOOR PRIVÉLEVEN EN
MENSELIJKE WAARDIGHEID

BIJGEWERKTE VERSIE 2023

VZW Vereniging van de Raad voor de Journalistiek
IPC-Résidence Palace 3-217, Wetstraat 155, 1040 Brussel
RPR Brussel 0478.539.701

BIJGEWERKTE VERSIE 2023

CODE

VAN DE

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

De code is goedgekeurd door de VZW Vereniging van de Raad voor de Journalistiek op 20 september 2010 en bijgewerkt op 23 april 2012, 16 december 2013, 7 december 2015, 12 december 2016, 4 juni 2019, 13 december 2021 en 6 maart 2023.

INHOUD

Code

Beginnelsen	8
Waarheidsgetrouw berichten	9
Onafhankelijk informeren	9
Fair play	11
Respect voor het privéleven en de menselijke waardigheid	12

Richtlijnen bij de code

Richtlijn bij artikel 3	
Bewerking van beeld- en klankmateriaal en gebruik van archiefmateriaal	14
Richtlijn bij artikel 6	
Rechtzettingen bij online berichtgeving	15
Richtlijn bij artikel 9	
Verantwoordelijkheid van de hoofdredactie	15
Richtlijn bij artikel 11	
Financiering van journalistieke activiteiten	16
Richtlijn bij artikel 11	
Onderscheid tussen journalistiek en reclame	16
Richtlijn bij artikel 12	
Gebruik van artificiële intelligentie	17
Richtlijn bij artikel 13	
Handel met voorkennis, marktmanipulatie, beleggingsaanbevelingen en belangenconflicten	18
Richtlijn bij artikel 14	
Opiniebijdragen	18

Richtlijn bij artikel 15	
Omgang van de pers met minderjarigen.....	19
Richtlijn bij artikel 17	
Verborgen opnames, incognito- en aliasjournalistiek.....	22
Richtlijn bij artikel 20	
Wederhoor.....	23
Richtlijn bij artikel 21	
Embargo en vraag tot uitstel van berichtgeving.....	24
Richtlijn bij artikel 21	
On the record en off the record informatie.....	25
Richtlijn bij artikel 22	
Gebruik van informatie en beelden van sociale media en persoonlijke websites	26
Richtlijn bij artikel 22	
Digitale archieven en hergebruik van archiefinformatie.....	27
Richtlijn bij artikel 22	
Hyperlinks	27
Richtlijn bij artikel 23	
Respect voor het privéleven van publieke figuren	28
Richtlijn bij artikel 23	
Beelden op openbare of voor de pers toegankelijke plaatsen.....	29
Richtlijn bij artikel 23	
Identificatie van slachtoffers.....	30
Richtlijn bij artikel 23	
Identificatie in gerechtelijke context.....	31
Richtlijn bij artikel 24	
Berichtgeving over zelfdoding.....	34
Richtlijn bij artikel 26	
Berichtgeving over rouwplechtigheden	34

CONTACT

Raad voor de Journalistiek

IPC-Résidence Palace 3-217, Wetstraat 155, 1040 Brussel

00 32 2 230 27 17

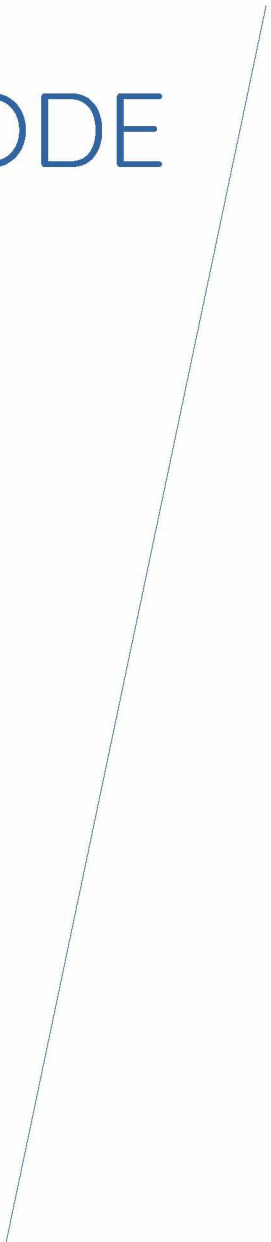
info@rvdj.be

www.rvdj.be

RPR Brussel

0478.539.701

CODE

BEGINSELEN

- Het recht op informatie en vrije meningsuiting is een fundamenteel mensenrecht en een essentiële voorwaarde voor een democratische samenleving.
- De pers heeft het recht en de plicht om het publiek te informeren over zaken van maatschappelijk belang.
- Het recht van het publiek om de feiten en de opinies te kennen bepaalt de journalistieke vrijheid en verantwoordelijkheid.
- De verantwoordelijkheid van de journalist (m/v/x) tegenover het publiek veronderstelt een maximale vrijheid en heeft voorrang op zijn verantwoordelijkheid tegenover zijn werkgever en de overheid.
- De journalist respecteert de mensenrechten en legt zichzelf normen op om (I) waarheidsgetrouw te berichten, (II) onafhankelijk informatie te garen en te verstrekken, (III) fair op te treden en (IV) respect te betonen voor het privéleven en de menselijke waardigheid.
- Deze code geldt voor alle vormen van journalistiek, ongeacht de drager of het medium.
- De journalist kan van sommige bepalingen van deze code afwijken als een gewichtig maatschappelijk belang dat vereist en de informatie niet op een andere manier kan verzameld of gebracht worden. De bepalingen waarop deze afwijking van toepassing is, worden hierna aangeduid met een asterisk .
- Media zijn aanspreekbaar voor het publiek en stellen daarvoor de nodige identificatiegegevens beschikbaar.
- Een aantal artikels van de code worden aangevuld met concrete richtlijnen. Ze worden hierna aangeduid met een pijl .

I. WAARHEIDSGETROUW BERICHTEN

1. De journalist bericht waarheidsgetrouw. Dit vloeit voort uit het recht van het publiek om de waarheid te kennen.
2. De journalist publiceert alleen informatie waarvan de oorsprong hem gekend is. Hij checkt de waarachtigheid van de informatie en laat snelheid niet voorgaan op waarachtigheid. In de mate van het mogelijke, en voor zover dit relevant is, maakt hij de bron van zijn informatie bekend
3. De journalist schrapt of verdraait geen essentiële informatie in teksten, beelden, klankopnames of andere documenten. Bij het verwerken van vraaggesprekken geeft hij de verklaringen van de geïnterviewde getrouw weer en respecteert hij de geest van het gesprek. p. 14
4. De journalist maakt het onderscheid tussen zijn feitelijke berichtgeving en zijn commentaar duidelijk voor het publiek.

In de berichtgeving maakt de journalist een duidelijk onderscheid tussen enerzijds feiten en anderzijds beweringen, veronderstellingen en opinies.

5. Als auteur van een commentaarstuk, opiniebijdrage, column of cartoon geniet de journalist een grotere mate van vrijheid om zijn mening te geven en om conclusies te trekken uit de feiten dan in zijn feitelijke berichtgeving.
6. De journalist zet loyaal de relevante feitelijke informatie recht die hij onjuist weergegeven heeft. p. 15
7. De journalist verleent desgevraagd loyaal een wederwoord om relevante feitelijke informatie recht te zetten of aan te vullen. Een vraag om wederwoord kan enkel om ernstige redenen afgewezen worden.

II. ONAFHANKELIJK INFORMEREN

8. De journalist en zijn redactie genieten een maximale vrijheid van informatie, van commentaar en van kritiek, en zij oefenen die in verantwoordelijkheid uit.

9. De journalist en zijn redactie bewaren hun onafhankelijkheid en weren elke druk.

De journalist aanvaardt slechts redactionele richtlijnen van de redactieverantwoordelijken. Hij heeft het recht om opdrachten die niet stroken met de journalistieke ethiek te weigeren. [p. 15](#)

10. De journalist vermijdt belangenvermenging met personen of organisaties waarmee hij beroepshalve in contact komt.
11. De journalist aanvaardt geen opdrachten of voordelen die zijn onafhankelijkheid of die van zijn redactie in gevaar brengen. [p. 16](#)

De journalist leent zich niet tot reclame of propaganda. Hij laat zich niet onder druk zetten door adverteerders of belanghebbenden bij de informatie. [p. 16](#)

12. De journalist is transparant over zijn opdracht, aanpak en manier van werken. In de mate van het mogelijke en voor zover dit relevant is communiceert hij hierover duidelijk aan zijn publiek. [p. 17](#)
13. De journalist gebruikt financiële informatie, waarvan hij kennis heeft en voordat die aan het publiek openbaar is gemaakt, niet in zijn eigen belang of dat van zijn omgeving. De journalist onthoudt zich van elke vorm van misbruik van voorkennis en marktmanipulatie. [p. 18](#)
14. Redacties beslissen in alle onafhankelijkheid welke opiniebijdragen ze publiceren of uitzenden. De verantwoordelijkheid over de inhoud ervan ligt in de eerste plaats bij de auteur. [p. 18](#)

Het staat de redactie vrij ingezonden brieven en andere reacties van een naschrift te voorzien, niet te plaatsen of te verwijderen. Wijziging en inkorting zijn toegestaan zolang de essentie en de toonzetting behouden blijven.

De redactie beheert in volle onafhankelijkheid haar webforums en sociale media en neemt de nodige maatregelen om ongepaste inhoud te voorkomen of zo snel mogelijk te verwijderen.

III. FAIR PLAY

15. De journalist gebruikt loyale methodes om informatie, data, beeld- en klankopnames en documenten te verkrijgen of te verwerken.★

De journalist maakt geen misbruik van zijn hoedanigheid, in het bijzonder ten aanzien van mensen in een kwetsbare situatie zoals minderjarigen, slachtoffers van criminaliteit, rampen en ongevallen, en hun directe omgeving. p. 19

16. Voor informatie wordt niet betaald.★ Enkel voor de exclusiviteit van beeldmateriaal of interviews kan worden betaald op voorwaarde dat dit de vrije nieuwsgaring niet in het gedrang brengt.

17. Bij het vergaren van informatie maakt de journalist zichzelf en het doel van zijn optreden bekend. Hij informeert zijn gesprekspartner zodanig dat die voldoende geïnformeerd kan beslissen om aan de publicatie of uitzending mee te werken.★ p. 22

18. De journalist pleegt geen plagiaat.

19. De journalist beschermt de identiteit van zijn bronnen aan wie hij vertrouwelijkheid heeft toegezegd, en van bronnen van wie hij weet of moet weten dat zij hem informatie hebben toegespeeld in de verwachting dat hij hun identiteit niet zou onthullen.★

20. De journalist biedt een loyale kans op wederhoor wanneer zijn berichtgeving ernstige beschuldigingen uitbrengt die de eer en de goede naam betreffen.★ p. 23

21. De journalist maakt met bronnen of andere gesprekspartners geen afspraken die zijn onafhankelijkheid in het gedrang brengen. Maar gemaakte afspraken moeten wel worden nageleefd, met name wanneer het gaat over het vermelden van namen of de voorinzage van tekst, beeld of klank. Precies om die reden moeten afspraken ook duidelijk en ondubbelzinnig zijn. p. 24-25

IV. RESPECT VOOR HET PRIVÉLEVEN EN DE MENSELIJKE WAARDIGHEID

22. De journalist houdt rekening met de rechten van eenieder die in de berichtgeving voorkomt. Hij weegt die rechten af tegenover het maatschappelijk belang van de informatie. p. 26-27
23. De journalist respecteert het privéleven van personen en tast het niet verder aan dan noodzakelijk in het maatschappelijk belang van de berichtgeving.

De journalist gaat in het bijzonder omzichtig om met mensen in een kwetsbare situatie, zoals minderjarigen, slachtoffers van criminaliteit, rampen en ongevallen, en hun directe omgeving.

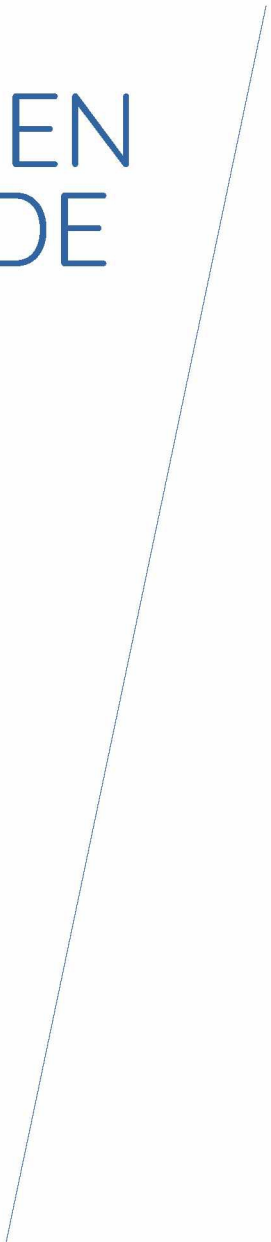
p. 28-31

24. De journalist respecteert de menselijke waardigheid en tast ze niet verder aan dan noodzakelijk in het maatschappelijk belang van de berichtgeving.

De journalist vermijdt overdrijving bij het vrijgeven van details en/of beelden, ook wanneer de feiten de publieke opinie sterk beroeren. p. 34

25. De journalist uit geen ongegronde verdachtmakingen of beschuldigingen.
26. De journalist respecteert het leed van slachtoffers en hun directe omgeving. Hij dringt zich bij zijn nieuwsgaring niet ongepast op. p. 34
27. De journalist zet niet aan tot discriminatie of racisme. Hij waakt erover dat de formulering van zijn berichtgeving niet stigmatiserend is, onder meer wanneer hij elementen vermeldt zoals etnische afkomst, nationaliteit, religie, levensbeschouwing, seksuele geaardheid of gender.

RICHTLIJNEN BIJ DE CODE

BEWERKING VAN BEELD- EN KLANKMATERIAAL EN GEBRUIK VAN ARCHIEFMATERIAAL

Art. 3. De journalist schrapt of verdraait geen essentiële informatie in teksten, beelden, klankopnames of andere documenten. Bij het verwerken van vraaggesprekken geeft hij de verklaringen van de geïnterviewde getrouw weer en respecteert hij de geest van het gesprek.

Beeldbewerkingen die de journalistieke inhoud van een beeld of van een document wijzigen, moeten duidelijk waarneembaar zijn voor het publiek, dat op geen enkele wijze misleid mag worden. Indien niet meteen duidelijk is dat het om een bewerkt beeld gaat, wordt in het beeldonderschrift of de begeleidende tekst duidelijk aangegeven dat het beeld bewerkt is.

Indien beelden en klankopnames zodanig worden bewerkt dat ze niet meer weergeven wat de camera of de microfoon reëel heeft vastgelegd, moet dat voor het publiek duidelijk gemaakt worden in de begeleidende commentaar of tekst. Ook nagespelde gebeurtenissen en reconstructies vallen hieronder.

Archiefmateriaal moet altijd als archiefmateriaal herkenbaar blijven als het gebruik ervan aanleiding kan geven tot misleiding van het publiek.

RECHTZETTINGEN BIJ ONLINE BERICHTGEVING

Art. 6. De journalist zet loyaal de relevante feitelijke informatie recht die hij onjuist weergegeven heeft.

Bij ernstige fouten in online berichtgeving volstaat het niet om het artikel te verwijderen of te updaten, maar erkent de journalist de fout en publiceert hij de rechtzetting.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE HOOFDREDACTIE

Art. 9. De journalist en zijn redactie bewaren hun onafhankelijkheid en weren elke druk.

De journalist aanvaardt slechts redactionele richtlijnen van de redactie-verantwoordelijken. Hij heeft het recht om opdrachten die niet stroken met de journalistieke ethiek te weigeren.

De hoofdredacteur of degene die deze journalistieke functie uitoefent heeft de eindverantwoordelijkheid voor het geheel van het journalistieke product. Hij bewaakt de onafhankelijkheid en de integriteit van de redactie, zodat ze de regels voor behoorlijk professioneel gedrag en de journalistieke ethiek correct kan toepassen.

De hoofdredacteur is tevens het aangewezen aanspreekpunt voor de commerciële en de advertentieafdeling. Het is de opdracht van de hoofdredacteur om daarbij de redactionele onafhankelijkheid te waarborgen en erop toe te zien dat commerciële acties geen invloed hebben op de onafhankelijkheid van de redactie.

FINANCIERING VAN JOURNALISTIEKE ACTIVITEITEN

Art. 11. De journalist aanvaardt geen opdrachten of voordelen die zijn onafhankelijkheid of die van zijn redactie in gevaar brengen.

De journalist leent zich niet tot reclame of propaganda. Hij laat zich niet onder druk zetten door adverteerders of belanghebbenden bij de informatie.

Journalistieke activiteiten worden in principe betaald met middelen van de redactie onder verantwoordelijkheid van de hoofdredactie.

Wanneer derden uitzonderlijk bepaalde onkosten dragen of bepaalde diensten leveren voor journalistieke opdrachten of activiteiten, waarborgen de journalist en de hoofdredactie de journalistieke onafhankelijkheid.

Wanneer er in zulke gevallen een risico bestaat voor de geloofwaardigheid bij het publiek, is de journalist transparant over de externe financiering of ondersteuning.

ONDERSCHEID TUSSEN JOURNALISTIEK EN RECLAME

Art. 11. De journalist aanvaardt geen opdrachten of voordelen die zijn onafhankelijkheid of die van zijn redactie in gevaar brengen.

De journalist leent zich niet tot reclame of propaganda. Hij laat zich niet onder druk zetten door adverteerders of belanghebbenden bij de informatie.

Reclameboodschappen en andere commerciële bijdragen worden zodanig gebracht dat de mediagebruiker duidelijk kan vaststellen dat het geen journalistieke werken zijn, bijvoorbeeld door een expliciete vermelding of een duidelijk verschil in de vormgeving.

GEBRUIK VAN ARTIFICIËLE INTELLIGENTIE

Art. 12. De journalist is transparant over zijn opdracht, aanpak en manier van werken. In de mate van het mogelijke en voor zover dit relevant is communiceert hij hierover duidelijk aan zijn publiek.

Artificiële intelligentie kan een rol spelen bij de garing, redactie, productie en verspreiding van nieuwsitems, zoals artikels, reportages, illustraties, infografieken enz. In zulke deels of volledig geautomatiseerde processen spelen redactionele keuzes een rol. Die keuzes moeten voldoen aan de principes van de code.

De redactie is verantwoordelijk voor deze redactionele keuzes, waarbij de eindverantwoordelijkheid ligt bij de hoofdredactie. De hoofdredactie waarborgt de principes van de code bij de ontwikkeling van systemen die deels of volledig worden gedreven door artificiële intelligentie. Ze waakt over de toepassing en implementatie van deze principes ten aanzien van de systeemontwikkelaars. Ze is te allen tijde verantwoordelijk voor het informatieaanbod, ongeacht de manier waarop het wordt geproduceerd en ongeacht het kanaal of de vorm waarin het wordt aangeboden.

De redactie communiceert transparant over geautomatiseerde nieuwsproductie en personalisering van nieuwsaanbod, zodat het voor de gebruiker duidelijk is wanneer nieuwsitems op basis van artificiële intelligentie gemaakt of geselecteerd zijn.

- De redactie geeft aan wanneer een nieuwsitem of een onderdeel van het informatieaanbod deels of volledig geproduceerd is op basis van geautomatiseerde processen en verwijst in de mate van het mogelijke naar de bronnen waarop het item gebaseerd is.
- De redactie geeft aan wanneer een onderdeel van het informatieaanbod geselecteerd of gediversifieerd is op basis van profiel of mediagebruik.